

Кирил Маричков е роден на 30.10.1944 г. Музикалната си кариера започва през 1963 г., като съосновател и басист на първата рок група в България - Бъндараците. След разпадането ѝ през 1966 г. заедно с Петър Цанков основава Щурците, които с течение на времето стават най-известната и успяла рок група у нас. В нея Кирил Маричков е едновременно лидер, вокалист, басист и основен композитор. Щурците имат издадени осем дългосвирещи студийни албума (между които един двоен) и един концертен албум. От тях излизат неизброимо количество хитове, които се превръщат в едни от най-слушаните и обичани рок песни в България. Кирил Маричков издава и два самостоятелни албума, съответно през 1997 г. ("Зодия Щурец") и 2002 г. ("Искам да кажа"). През 1990 г. е избран за народен представител от листата на СДС във Великото народно събрание, което не след дълго напуска. През 1992 г., заедно с басиста и основател на група Тангра - Константин Марков, създава първото у нас рок-радио "Тангра".

Маричков е автор на музиката в 12 филма, като най-известните сред тях са "Вчера", от който е и песента "Клетва", превърнала се в символ на цяло едно поколение, и "Дунав мост". Последният албум на Щурците е от 2008 г. ("На прага на сърцето"), а в момента Кирил Маричков започва подготовката за следващия си самостоятелен албум.

Озу, Violator

Снимки: Личен архив

Metal Katehizis: Да започнем с това, че напоследък се наблюдава едно завръщане на рок музиката сред младите хора. Но пък те от своя страна нямат особена представа за това, какви са били нещата преди години.

Кирил Маричков: Има нещо такова, за съжаление. Повечето не знаят откъде са тръгнали нещата. Но те нямат и шанс. Тези, които знаят откъде е дошло всичко, имат шанс. И обикновено те са между по-добрите. Ако говорим за съвременните групи - БТР знаят откъде са започнали нещата.

Нека да се върнем в самото начало на твоята музикална кариера. Ако не се лъжа годината е 1962-ра, когато е основана първата българска рок група Бъндараците. Как започна всичко? Кои бяха членовете на тази група и как беше създадена тя?

Нека само да уточня, че годината е 1963-та. През 1962-ра бяхме ученици още. Големият Бъндарак, който беше брат на моя съученик Иван Милев - Вачо, се уволни от казармата. Ние вече дрънкахме на китари. Събрахме се като група през 1963-та година. Покрай нас имаше един алжирски студент - Рашид. Той не свиреше много, но имаше хубава италианска електрическа китара "Еко". А Бъндарака свиреше много добре, но си нямаше сваятна китара. Имаше само една кухарка. Говореше на развалено "Р" и един ден се появи с въпросната китара на Рашид и каза: "Новобранци, ей сега ще ви покажа какво свиРят хоРата на запад!" Хвана китарата и започна да прави едно парче на The Shadows. Това беше една група, която свиреше още преди The Beatles. А в този момент вече бяхме чули, че има и такава група - The Beatles. Първото тяхно парче, което чух по радио "Luxemburg" беше "She Loves You". Това беше култово радио тогава. Само по него на къси вълни можеше да се чуе подобна музика. Едвам се хващаше. Но пък там се пускаше всичко най-ново. Там за пръв път чух тази песен. Сега сигурно ти се струва странно, как може това нещо да е звучало адски новаторско, но тогава в сравнение с цялата боза преди това, звучеше като нещо абсолютно различно. И тогава започнахме с Бъндараците. Големият Бъндарак, който вече беше минал казармата и беше най-голям от всички, ми каза: "Киро, ти си най-дълъг и ще свириш на бас". Защото басът е най-голямата китара. И аз започнах. Бях единственият, който знаеше добре нотите - можех да свиря на пиано. Дори и на кларинет. И тогава започнах упорито да свиря на баса. За около една година се научих да свиря като хората.

Като спомена песента "She Loves You", нека отворим една скоба. Понеже ти си автор на музиката във филма "Вчера", там има една сцена, в която всички ученици в кухненския стол започват да пеят в знак на протест тази песен. Твоя ли е идеята като автор на музиката, да влезе тази песен в "саундтрака" или това си е режисьорско решение?

Режисьорско решение беше. Трябва да ти кажа, че това беше първият филм, на който правих музиката. След това съм написал музиката за 12 филма. Този обаче ми беше първият и бях много вдъхновен, защото темата си беше наша. Това го бяхме преживели ние. Но въпросното решение бе на екипа, който правеше филма. Самият сценарист го беше сложил в сценария момента с "She Loves You". Защото го е преживял. Той е бил в тази гимназия. Той е един от героите.

Кои бяха първите членове на Бъндараците?

Братя Милеви - на тях им казваха Бъндараците. По-големият, за който вече говорих, се казваше Димитър Милев. Свирише на соло китара. Той почина преди няколко години. По-малкият брат е моят съученик Иван Милев - Вачо - ритъм китара. Аз бях на баса. И Петър Цанков - на барабаните. Единственият студент измежду нас. Беше по-голям от мен и Вачо. А аз бях най-малкият в тази група. Петър Цанков продължи с мен в Щурците и беше с нас през първите ни три години.

Откъде идва името на групата и защо решихте да я кръстите така?

Малко е особен случай... Идва от това, че когато Бъндарака бил малко дете, се разболял тежко. Някаква пневмония или нещо подобно. Толкова бил болен, че когато го извеждали навън, понякога го слагали на количка, за да могат да го разходят. По онова време имало някакъв благотворител. Бил английски лорд. Лорд Бънди. Той много помагал на България. Организирал е хранителни и други помощи - била е голяма бедността. Самият лорд бил инвалид. И така, някакви съседни, когато виждали как изкарват Димитър на количката, започнали да викат: "Ето, пак изкарват лорд Бънди". И с течение на времето хората започнали да му казват "Бъндарака". Когато отидохме на първия си концерт с групата, още нямахме име. Дори тогава ни мина през ума името "Щурците". Излизаме на сцената и някакви хора, които познаваха двамата братя, казаха: "Я! Това са Бъндараците." Така дойде и името на групата.

Днес малко се знае за дейността и творчеството на Бъндараците. Кажете малко повече за това, какви концерти правехте и какви песни изпълнявахте и композирахте?

Изпълнявахме само кавъри. Имаше една единствена моя песен, която тогава бях измислил. Първата ми композиция. Казваше се "Разходка". Беше хубава песен. И сега като я чуя, я харесвам. Малко в Бийтълсов стил е. Аз я нямах, но Георги Минчев, Бог да го прости, я пазеше на някакъв запис. И то не студиен запис, защото тази песен никога не е имала такъв, а запис на живо. От него я имам. Звучи добре. Иначе пеехме песни на The Beatles, The Rolling Stones, The Kinks. Това, което излизаше през 64-та, 65-та и 66-та година. Каквото е излизало - всичкото сме го знаели. "House Of The Rising Sun" на The Animals също. The Kinks бяха доста модерни тогава. Повече дори от The Rolling Stones по онова време. Но там имаше едно съревнование между групите и парчетата им. Обикновено The Beatles първи вадеха нещо ново, а другите веднага се опитваха да направят нещо още по-така. Беше много интересно да се наблюдава как стават тези неща.

После като се събрахме с Щурците в края на 1966-та година имаше вече и наши песни. Първото ни участие беше на 8-ми декември. На студентския празник свирехме във ВИТИЗ. Идеята на Щурците беше съвсем друга. Идеята беше да бъдем сериозна група, не само за хоби или за кеф да си свирим кавъри.

Както вече казахме, Бъндараците са първата българска рок група. Кое наложи нейното разпадане?

Има един голям спор дали са първата българска рок група. Аз смятам и съм твърдо убеден, че наистина е първата. Но Митко Щерев твърди, че е имало някаква група в Ямбол преди Бъндараците. Не знам. Със сигурност е първата известна рок група у нас. Първата, която има някакви записи в радиото, концертна дейност и т. н.

Защо се разпаднахме ли? Ами, точно това е една от причините - за Бъндарака това си беше хоби. Те нямаха идеята това да бъде нещо сериозно. Студенти, които свирят в свободното си време - така го приемаха. Също така големият Бъндарак имаше жесток проблем с пиенето. Честно казано, много пиеше. Провалияше различни неща с това. Но пък си спомням един много смешен случай, в който се случи точно обратното - ние се провалихме, защото той беше пиан, ха-ха-ха... С много труд и зор бяхме уредили да направим записи в голямата зала на Националното радио. Тогава рок група да записва там беше нещо адски трудно. Уредили сме записите, които естествено са посред нощ. Защото през деня е заето непрекъснато с оркестъра на Вили Казасян и други подобни. Нощно време от 12 часа до сутринта студиото беше свободно. Имаше двама тонрежисьори, които бяха готови да работят с нас. Отиваше ние там, а Бъндарака го няма. Брат му Вачо, Пепи Цанков и аз - всеки се подготвя. Пепи си прави барабаните в една кабината. Направи ги, а Бъндарака още го няма. Мотаем се ние, а хората от радиото питат: "Няма ли да започваме записите?!" Ние съответно не искаме да кажем, че него го няма и умишлено продължаваме да се суетим - аз уж да си настроя баса, Пепи нещо по барабаните да оправи. Хората се изнервят, защото минава вече час и нещо студийно време. Няма го. Ние вече треперим и тримата от нерви. И по едно време Бъндарака тържествено пристига в много пиан вид. Тогава вече съвсем се побъркахме. Викаме му, караме му се. Брат му и той: "Какво ще правиш сега, бе, как ще записваш?!". А Бъндарака развеселен отговаря: "Спокойно, сега ще скиваш кво става, стРахотно ще го наПравим!". Хвана китарата и свири като Бог. Свири идеално. А ние от нерви един тон не можем да изсвирим, ха-ха-ха...

Направихме записите, но бяха скапани. После като слушахме лентите се оказа, че той е свирил най-хубаво, ха-ха-ха... На него не му пукаше, а на нас напрежението ни се отрази.

Но така не ставаше. Между другото той и затова си отиде.

След разпадането на Бъндараците, през 1966-та година, заедно с Петър Цанков основавате нова група, която по-късно става това, което наричаме Щурците. Как започна всичко?

Тогава освен Бъндараците имаше и други групи. Сребърните гривни, Викингите с Вили Кавалджиев, Везните, Слънчевите братя... В тази последната група участваше Пеци Гюзелев. Малко преди това той свирише и в Сребърните гривни, които по това време се наричаха Огнените момчета. Подвизаваха се на едно място, което наричахме Попското. Тогава нямаше такива нощни заведения, а Попското работеше до по-късно. Там ги бяха наели да свирят срещу огромния за тогава хонорар (помня, че им завидях за него) от 5 лева на човек. А по това време можеше да заведеш гаджето си на вечеря, да ядете кебапчета, да пиете по една бира, да изядете по една салата и всичкото това ти струваше 3-4 лева. Както и да е. Видяхме ги как свирят и пеят там. Аз още тогава го харесах Пеци Гюзелев. И като фасон, и като свирене на китара.

Както казах, по-късно Пеци отиде в Слънчевите братя. Веднъж имяхме един общ концерт с тях в зала "Универсиада". И се получи един такъв, малко смешен момент. Ние бяхме четирима. Двамата братя, които носеха черни очила и ние двамата с Пепи Цанков, които бяхме по-светлокоси и без черни очила. И в Слънчевите братя имаше подобно нещо. Отново двама, които носеха черни очила и другите двама - Пеци Гюзелев и Веско Кисьов, които бяха без очила. Тогава на майтап си казахме: "Абе, я дай да съберем нови две групи - в едната тези четиримата с очилата, а тези без очилата - в другата". Това беше шега, разбира се, но горе-долу така и стана. Видяхме се с Пеци и се уговорихме да правим сериозна група. Това стана през есента на 1966-та година, когато отидохме в "Концертна дирекция" и им казахме, че групата ще се нарича Щурците. Защото твърдо бяхме решили това да е името.

Всички знаем историята около името на групата. То е избрано след проведен конкурс от младежко предаване по Първа програма на БНР (днешната програма "Хоризонт"). Много от слушателите предлагат чрез писма името да е "Щурците". Чувал съм обаче и друга история - че вие сте си го измислили, но поради страх от това, че името ще се асоциира с The Beatles и няма да ви разрешат да се наречете така, сте организирали този конкурс и ваши приятели са се пращали писма, уж с предложението да се наричат Щурците. Ти вече спомена, че името е измислено по-рано. Коя е вярната история?

Не беше страх, че няма да ни разрешат да се наричаме така. Те направо ни забраниха. Никога няма да забравя как един от "Концертна дирекция" ни заявяваше: "Такава група в България НИКОГА няма да има!". А ние като четирима Швейковци отиваме в радиото. Швейк е много умен и интелигентен, но се прави на леко неразбиращ ситуацията. Отиваме и започваме отдалеч: "Ние сме едни момчета, имаме група, но нямаме име. Дайте тук да направим конкурс и хората да ни изберат името". В младежкото предаване на радиото се пускаше малко по-различна музика, извънредно рядко на английски. Например - абсурд да чуеш The Beatles. В това предаване имаше един много навит човек, който се казваше Димитър Керелезов и който след това написа страхотни текстове за много наши песни - "Рок в минало време", "Момче от групата"... Доста хубави наши парчета са по негови текстове. Разбира се, тогава не знаехме, че така ще стане, не го и познавахме. Той се запали по тази идея, да организира такъв конкурс. И го организира. Тогава ние направихме и първите си записи. Записахме "Песен без думи". Това беше нашата първа песен, първия ни запис, който всъщност е кавър. Не е наша песен. "Песен без думи" е парче на The Shadows - групата, която ни изпълняваше Бъндарака на китарата си, докато ни показваше "какво свиРят хоРата на запад".

Освен тази песен записахме и още 2-3 инструментални парчета. Станаха много хубави, качествени записи. И сега като ги слушам - добре звучат. Бяха записани моно, въпреки че през 67-ма година вече имаше стерео. Пуснаха парчетата по радиото и обявиха конкурса. Обявиха го един мъж и една жена. И до ден днешен си спомням коя беше жената - Гинка Станчева. Но не си спомням мъжа. Беше или Коста Цонев, или Стефан Данаилов. Казваха: "Пишете ни, приятели, пишете ни писма с вашите предложения". И заваляха страхотни купчини писма. Стаята на редакцията се беше напълнила. Помня, че имаше няколко хиляди писма. Но ние бяхме организирали страшно много хора да пишат за името "Щурците". И самите ние пращяхме писма, и роднините ни, и приятелите ни. Съответно това име спечели най-много гласове. Както бяхме решили. Не искахме да се оставяме на случайността някой да ни избира име. Знаеш ли какви предложения имаше? Първо, имаше всички видове цветове на китари: "Червените китари", "Сините китари", "Зелените китари", "Златните китари", "Сребърните китари". Всякакви китари. Това бяха едните предложения. Другите бяха видове птици: "Синигерите", "Врабчетата", "Чучулигите", "Славеите"..., "Папагалите" дори.

Между другото, имаше и предложения за "Щурците". Хората се бяха сетили и за това. Говоря за хора, извън тези, които ние карахме да го предложат. И те не бяха малко. Може би 20-30 човека се бяха сетили за това име. Дори тогава си помислих, че вероятно е щяло да бъде избрано и без наша помощ. Имаше и много забавни предложения. Едно от тях беше "СЕКС". Така да се казва групата. Което съкратено трябваше да означава "Студентски Електронно-Китарен Състав", ха-ха-ха... Човекът беше с чувство за хумор. Имаше и едно много романтично и същевременно готическо предложение. Много добре си го спомням: "Монасите на електрическия резонанс", ха-ха-ха...

Спечели "Щурците" и те обявиха: "От днес тази нова група ще се нарича "Щурците"! И ние с едни такива тънки гласчета казваме по радиото: "Благодарим ви, приятели, за това, че ни избрахте такова хубаво име..."

Но асоциацията между имената на Щурците и The Beatles не е напълно коректна. The Beatles буквално означава "ритмарите", "ударниците", въпреки търсената фонетична закачка с английската дума за "бръмбари".

Да, "beat" значи "удар". Но John Lennon го е измислил да звучи и като двете. Той често и в текстовете си има подобни неща. Но значи и "бръмбари". Знаехме за двойното значение. Не само това - за всичко се бяхме подготвили. И какво да отговаряме за дългите си коси - казвахме, че и Маркс е носил дълга коса. Но пак ни подстригнаха. Този номер не вървеше. Дори си спомням, че комсомолците имаха един лаф тогава, защото ги инструктираха как да се борят срещу "идеологическата диверсия". Това беше рокът - "идеологическа диверсия, създадена с цел да поквари невинните социалистически души на нашата непокварена социалистическа младеж". И когато започнахме да си пускаме по-дълги коси, те използваша този лаф: "С тези коси, човек не може да ви познае дали сте мъже или жени." По това познавахме кой е комсомолец. Но в края на 70-те трима от групата имаха освен дълги коси - и дълги бради и мустаци: Валти, Пеци и аз. И във Велико Търново поредният комсомолец идва при нас, още го помня, и се обърка. Гледа ни и вместо за косите, каза за брадите: "С тези бради, човек не може да ви познае дали сте мъже или жени." А аз му отвърщам: "Твоята жена такава ли дълга брада има, бе?!", ха-ха-ха... Веднага получихме поредното наказание. Не можеше да се отговаря така на комсомолец.

През 1967-а година групата работи с Георги Минчев. С него печелите и първото си официално признание - песента "Бяла тишина" печели първа награда на фестивала "Златния Орфей" и е обявена за мелодия на годината. Как дойде идеята да работите заедно с него и какво означаваше тогава за вас тази награда?

Ние с Георги Минчев никога не сме си прекъсвали отношенията. От време на време работехме заедно. Никога не е бил като член на групата, но беше наш приятел и сме правили с него концерти и различни песни. Не е само "Бяла тишина". И други имаше. Когато чествахме 20 годишнината на групата отново го поканихме да пее заедно с нас на турнето. Преди всичко бяхме големи приятели с него.

И аз не знам какво се получи с тази награда тогава. Беше много хубаво парче, защото хем беше в някаква степен модерно, хем мелодично. Много се хареса. Бяхме изненадани, че дадоха тази награда на нас. Това беше и един много важен старт за групата.

През следващата 1968-а година издавате първата си малка плоча. В нея има само четири песни, сред които са "Звън" и "Веселина". Мислили ли сте, когато сте записвали тези парчета, че ще се слушат и ще ги изпълняват 40 години по-късно? Дори сега, съвсем скоро, през декември месец 2008-ма година, ги изпълнихте на концерта си в Зала 1 на НДК.

Сега ще ти кажа много точно какви ни бяха мислите, когато записахме тази плоча. И може би за пръв път ще го кажа съвсем честно: ние не ги обичахме тези песни, ха-ха-ха... Съвсем сериозно. Защо? Защото ние тогава си правихме наши парчета. Аз имах свои композиции. Имахме желанието да звучим много по-рокаджийски. Такива бяха и нашите песни. Но тях не ги приемаше цензурната комисия в радио "София". Не се одобряваха. Отхвърляха се веднага. Казваха ни така: "Вие трябва да направите песни на утвърдени български композитори". Тогава утвърдените български композитори бяха Петър Ступел (от него е композицията "Веселина"), Атанас Бояджиев (автор на "Звън"), Борис Карадимчев (негова е "Бяла Тишина"), Атанас Косев ("Малкият светъл прозорец"). "Изпращане", която е четвъртата песен от тази малка плоча, също е на Борис Карадимчев. Затова и само тези песни се приеха. Не че не ги харесвахме, те бяха нелоши парчета. Въпросът е, че малко се дразнехме от това, че нашите песни не виждат бял свят. А се записват песни само от тези композитори. На мен те ми се виждаха прекалено мелодични. Искаше ми се малко по-твърдо да звучим. Но тогава не беше възможно. Сега като се обърна назад си мисля, че това всъщност са едни хубави парчета. И вече изпитвам едно, как да кажа, хубаво, топло чувство към тях. Те ни пробиха пътя. "Веселина" и "Звън". Така е. Но тогава малко се дразнех.

След като отбивате военната си служба в началото на 70-те години, започва и вторият период на Щурците. Има няколко промени в състава на групата. Разкажи ни как се стигна до окончателния "златен" състав на Щурците през 1975-а - 1976-а година: Кирил Маричков, Петър Гюзелев, Валди Тотнев и Георги Марков? Какво наложи привличането на Валди Тотев в групата и как точно се спряхте именно на него - чрез някакъв вид прослушване или присъединяването му към Щурците беше на приятелски начала?

Ние Валди Тотев го познавахме отпреди това. Късно влязохме в казармата, защото тогава имаше едно такова постановление, което се отнасяше само за определени специалности в някои университети (инженерни главно) и то гласеше, че ако влезнеш студент във въпросните специалности, когато завършиш ще ходиш в казармата само за шест месеца. Вместо за две години. Аз веднага кандидатствах за една от тези специалности, защото Бъндараците току що бяха създадени като група и не исках тя да се разпадне. Приеха ме в Инженерно-строителния институт. По-късно, понеже ми беше много трудно, се прехвърлих в Лесо-техническия институт. Тогава вече бяхме започнали с Щурците. До 1970-та година се мотах като студент там. Един ден не съм работил по специалността си като инженер. Никога. През 1970-та година пак си влязох в казармата и пак за две години.

Така че голяма файда от това мотаене по университетите нямаше. Но поне влязох в ансамбъла на Строителни войски и то заедно с Пеци Гюзелев. Тогава беше много важно да успееш да се намъкнеш в този ансамбъл. Влизах се с конкурс. Там си имаше състав, в който свирихме. Разбира се, акомпанирахме на разни певици, беше по-разширен състав. Пеехме и в един хор някакви песни. Ужас! Военни песни. От рода на "Велик е нашия войник" примерно. Аз бях тенор, вземах сериозни височини. Така минаха тези две години.

Малко преди това от групата си отиде Веско Кисьов, защото много трудно ни вървяха нещата. Все ни наказваха, все ни спираха концертите, подстригваха ни, непрекъснати забрани, непрекъснати заплахи. И той реши да си гледа следването. Тогава взехме Косьо Атанасов, когото и досега наричат Косьо Щуреца. Той остана с нас само за една година, защото влязохме в казармата. Докато бяхме войници Пепи Цанков започна да свири с други групи и не се върна повече при нас. За много кратко през 1973-та година имаше един барабанист на име Атанас Атанасов. С него и с Косьо Атанасов направихме турне. Дори в Съветския съюз и Германия ходихме с този междинен състав и издадохме една малка плоча с четири песни. След това се срещнахме с Жоро Марков и го взехме в групата. Това се случи през 1974-та година. Тогава при нас дойде и Боти Панов. Той беше една страхотна фигура в групата. Свирише на клавишни инструменти и на цигулка много добре. В този момент, освен наш репертоар, към който започнахме да се ориентираме много сериозно, изпълнявахме и парчета на Kansas. Тогава горе-долу бе създадена групата Kansas, която миналата година имаше концерт в София. Много се зарадвах, когато на концерта изпълниха едно парче, което се казва "Down The Road", защото ние го правихме навремето великолепно. Как съм ги пял тези височини? Те много високо пеят Kansas.

Steve Walsh пее ужасно високо и много технично...

Всичкото го пеех, въобще не ми пукаше. Сега не мога да го изпея така. Това парче "Down The Road" го правихме много хубаво. И още една песен имаше - "Lonely Street", пак от техен албум. И "Dust In The Wind" правихме. Ней и досега си я пеем по някой път, ей така, за кафе.

Колкото до Валди Тотев - него го знаехме от група Фактор. Той свирише там в този период. Беше най-младият музикант между групарите тогава. Беше много малък и последен отиде войник. През 1976-та година направихме един страхотен концерт с Боти Панов в София, в Летния театър. Тогава, след издаването на много на брой малки плочи и сборни албуми, най-накрая излезе и първият ни дългосвирещ студийен албум - "Щурците I". Той беше с Жоро Марков и Боти Панов. Имахме страшно успешно турне. Някои песни от албума много се харесаха. "На прага" и "Дай ми малко нежност" са от този период. Направихме въпросния концерт в Летния театър, който побира около 5 000 човека, но там имаше много повече. В един момент излезе кордон от полицаи, направиха шпалир пред сцената, изключиха тока и се наредиха пред нас. Без никаква причина. Освен може би

обстоятелството, че хората бяха станали прави и се забавляваха, а не стояха като заковани по местата си. Така беше тогава - на концертите се седеше мирно, а в края на песните се пляскаше. После пак се гледаше. Както правеха съветските другари. Положението беше като по Джордж Оруел. Но на този концерт имаше страхотна еуфория. На всичкото отгоре бяха докарали и войници да гледат. Летят сака, фуражки... После един военен ми казва: "Ние две години ги гледаме и възпитаваме, а вие тук за една вечер ги развратихте". Такива работи. Нареща се този шпалир от полицаи, спира ни тока и публиката започва да крещи. Вече не е "онази" публика, а си иска своето. И аз казвам на един от полицаите: "Вижте какво, правите голям проблем, защо не ни оставите да си изкараме концерта и всичко да приключи мирно. Нищо няма да стане. Така създавате много по-голяма неприятност". Не ми обърнаха внимание. Хората полудяха и започнаха да хвърлят по полицаите бутилки и павета. И започна един бой. Тълпата, първо че се сби с полицията и второ - победи ги, ха-ха-ха... Хората излязоха от Летния театър, тръгнаха по улиците, обръщаха и палиха коли, чупиха витрини. Беше някакъв ужас. И естествено, за цялата тази работа бяха виновни Щурците. Пак ни наказаха и пак ни спряха. Боти Панов тогава каза: "Не издържам! Не мога да се боря повече за Rock 'n Roll-a!". Ние също се бяхме отчаяли много. Казвахме си: "Свърши тази работа, край с групата. Нищо не можем да направим".

Спомням си, че по това време имаше един конкурс "Морето и неговите трудови хора" - някаква подобна глупост. Там участвахме с една песен на нашия бивш барабанист Пепи Цанков. Докато той беше с нас - много ни наказваха и в този момент си казахме: "Ето, пак същото. Пепи Цанков ни дава песен, тя е одобрена за конкурса, съответно пак ни наказаха и пак няма да свирим." Но тя вече беше одобрена от журито и не можеха да я махнат. Отиваме една делегация в Министерство на културата и питаме какво да правим - песента ни е одобрена, пък ние сме забранени. Един заместник министър, който скоро видях, че е починал, се чуди какво да измисли и накрая казва: "Добре. Ще излезете там на фестивала, но името "Щурците" няма да се споменава никъде. Ще ви обявят само като "Вокално-инструментален състав". Ние се съгласихме. И когато стъпихме на сцената в Бургас, всички хора започнаха да крещат "Щур-ци-те, Щур-ци-те!". Изпяхме си песента и това беше краят. Тогава обаче Валди беше в казармата. Войник в Челопеч. Пеци отиде при него, за да говорят дали иска да дойде в групата, защото Боти категорично се отказа. Ние още преди това бяхме харесали Валди като музикант. Харесваше ни как свири и как пее. Много хубаво пееше.

Това като че ли е една от шестите от тотото за Щурците.

Да, така е. А и се изморявах само аз да пея. В онези години пеех само аз. Решихме, че с още един вокал ще ни олекне. Че ще правим някои парчета на двугласия, както си беше и в самото начало. Валди се съгласи естествено и така се окомплектовахме. И от този момент, есента на 1976-та година, сме в непроменен състав.

С излизането на втория ви албум през 1978-а година ("Щурците II") започвате да изнасяте все повече концерти. От този момент нататък, където и да отидехте в България, пеехте пред препълнени зали. Така е и до ден днешен. Изнесли сте около 3000 концерта през цялата си кариера. Вече описа какво е представял един концерт на Щурците в края на 70-те години. А има ли такъв концерт, който би отделил от останалите? Който си запомнил с някаква по-особена случка или който по някаква причина ти е най-скъп?

Само един - не. Имаше много концерти, за които бих казал, че са великолепни, че са много хубави. Особено добри бяха концертите от турнето ни "20 години по-късно", когато всъщност за пръв път спряхме. За пръв път групата спря да функционира след това турне. Това беше през 1987-ма година. Излезе албумът ни "Мускетарски марш", направихме въпросното турне. Бяхме на върха на славата си. Взеха, че спряха "Мускетарски марш", не го пускаха и по радиото. И някак си ни дойде до гуша всичко това. Дори в самата едноименна песен от албума се пее: "До гуша ни дойде от шпаги и китари". Така си и казахме: "Абе, наистина ни дойде до гуша".

А пък най-много ни беше писнало от едно друго нещо. В този период нямаше друга хеви-метъл група у нас. Разбира се, ние никога не сме били хеви-метъл група, но общо взето свирехме най-твърдата музика тогава. Говоря за парчета като "Конникът", "Стълбата", "Рок в минало време", "Вкусът на времето", "XX век". Всички, които обичаха тази музика, идваха на нашите концерти. Нямаше къде другаде да я чуят - у нас не концертираха групи като Deep Purple или Iron Maiden. Абсурд! Хората идваха на нашите концерти. И се кефят момчетата, нали знаеш. Фланелка сложило, обикновено с надпис на Iron Maiden или Judas Priest. И ги бият! Ама, бият ги жестоко! И ние гледаме това от сцената. На всеки концерт! Просто отвратително! Отвратително беше да гледаш как най-верните ти фенове са пребивани от бой по концертите...

Имаше един случай в Пловдив, когато един полицаи размаза физиономии на 30 души пред мен. И аз го ритнах накрая в лицето. А той се оказа европейски шампион по бокс в супер тежка категория. Едвам съм отървал боя след това. Беше много опасна ситуация, защото той се приближава до сцената и започва да бие тези, които са с по-черните дрехи и с повече метални пирамидки по себе си. Хваща един и удря с палката. Хваща втори и пак удря. Руква кръв. И аз виждам от сцената как той разкървавява лицата на 20-30 човека. Залепва се точно пред мен на сцената, точно пред обувката ми. А аз обичам все да си ходя с едни такива по-якички обувки, с бомбета. И ми е точно на прицел. Засилих се с все сила и го шутирах право в лицето. Все едно ритнах гранитен камък! Лицето му мръдна един милиметър, а на мен ми посиня пръста през обувката, ха-ха-ха... Той само се закани и тръгна да се качва на сцената да ме бие. Един да ми беше ударил, от мен щеше да остане едно мазно петно. По време на следващата песен чувам, че някой от техниците ми крещи нещо на ухото. Нищо не разбирам, освен думите "европейски шампион по бокс". Разбрах за какво става въпрос, чух и името на въпросния човек. Няма да го споменавам, защото сигурно е още жив, надявам се. Но разбрах, че идва да ме

бие. А той бил сложен за охрана. За охрана, но не да пребива хората! Концертът имаше пауза и в нея той идва към мен. И аз тръгнах смело към него, но гледам, че отстрани има едни метални бели столове, от тези за сладкарниците, които бяха. Гледам ги и се надявам, че ако той посегне, все ще успее да грабна един от тях. Казах му: "Как може толкова безобразие?! Как така ще пребиваш децата?". И заявих на останалите, които се бяха събрали, че ако не го махнат от залата, ние няма да свирим повече. И той вместо да ме бие, взе че "клекна". Взе да се оправдава. И наистина го изгониха, а ние продължихме да свирим. Поставиха го отвън да пази. Абе, отървах се тогава. Такива работи ни отказаха. В един момент ни дойде до гуша.

Доколкото знам има дори случай, в който ти като зрител на концерт си бил бит от полицаи. Така ли е?

Да, така е. Бях бит на концерт на Ю група. Това беше една югославска група. Много добра! Там като зрител "изядох" и аз няколко палки.

Чувал съм, че горе-долу в този период и по-точно през 1974-а година сте били избрани за подгриваща група на не кой да е, а на The Rolling Stones. Вярно ли е и каква е историята?

Вярно е. Бяхме на турне в Полша, което беше уредено от Мими Иванова. Тя беше с нас на турнето. Ние си правехме наши концерти, а тя се включваше за няколко песни. Беше омъжена за един поляк, който свиреше в полската група No To Co, беше им басист. По-късно направиха дует. Наричаше се Anjei&Eliza. Турнето беше заедно с тях - дуетът свиреше първата част, а Щурците - втората. Така обиколихме цяла Полша. Имахме дори два концерта във Варшава. Турнето се получи доста успешно. Вечерта преди единия концерт във Варшава идва един човек при нас. Помня, че беше мениджър и се казваше Адам. То всеки втори поляк се казва така. Идва и ни казва: "Момчета, тази вечер да свирите страхотно! На концерта ще присъства мениджъра на The Rolling Stones". Те тогава гостуваха в Полша. И The Beatles са ходили в Полша. И в Югославия. Това бяха двете места, в които ситуацията беше малко по-нормална. У нас беше пълен мрак. Пак го повтарям - положението беше като по Джордж Оруел. Абсурд беше да дойдат в България групи от този ранг. Някоя и друга югославска група се промъкваше. И като ни го съобщи това полският мениджър, си казахме: "Уха! Ей сега ни е паднало!!!". Тогава знаехме да свирим четири парчета на The Rolling Stones, от които две си ги правихме редовно по концертите - "(I Can't Get No) Satisfaction" и "Honky Tonk Women". Другите две бяха "Jumpin' Jack Flash" и "Sympathy For The Devil". Ударихме ги тези четири парчета и онзи вика: "Тези са нашите хора!".

След концерта Адам дойде при нас. Помня го много ясно. Беше много щастлив и ни каза: "Ще стане! Харесал ви е и въобще няма да слуша други групи. Взимат ви вас!". Ние адски се зарадвахме. Той добави: "Обаче няма да се връщате в България". "Как така няма да се връщаме в България?!", го питахме ние. Аз имах дете на една година, Пеци също. Той продължава: "Направо тръгвате оттук. Ще ви издействаме и визи. Ако се върнете в България, няма да ви пуснат". И ние цялата нощ двамата с Пеци се чудим какво да направим. Дори не казахме на другите двама. Да си оставим така семействата? Тогава щеше дори да има репресии срещу тях. Имаше едно понятие "невъзвръщенци" - такива щяхме да станем. А в България роднините ни щяха да ги гонят и репресират. И накрая решихме, че ще се върнем и ще действаме по каналния ред. Казахме на Адам да ни издейства едно писмо до "Импресарска дирекция" у нас. Той директно ни каза: "Няма да ви пуснат!". Ние пак: "Дай ни писмото!", а той: "Аз ще ви дам писмото, но няма да ви пуснат. Да знаете. Ще провалите работата". Даде ни писмо. И естествено, тук нищо не стана. "Какво? The Rolling Stones?!" А The Rolling Stones взеха като подгриващи вместо нас групата Локомотив ГТ. Това беше една унгарска група. Много добра, между другото.

Спомням си, че две-три години по-късно имахме едно турне в ГДР. И там видяхме Локомотив ГТ. Преди това бях гледал едно кратко филмче за The Rolling Stones, където видях, че Keith Richards прави един номер докато свири. Той нали е голяма утайка, но е култова фигура. С тази ниската китара. Другите по-високо си качваха китарите, той - адски ниско. И докато свири - пуши. И си оставя цигарата на края на грифа. Свири малко, вземе я, дръпне си, пак я остави там. Толкова ми харесваше този номер, че чак ми идваше да пропуша! Аз не съм пушил никога, но това адски ми харесваше. И гледаме на въпросното турне в ГДР Локомотив ГТ - китаристът им свири, пуши, оставя си цигарата на грифа. Били подгриващи на The Rolling Stones и им научили номерата, ха-ха-ха... Дори го бяха разработили този номер. Свири китаристът, дръпва си, оставя я на грифа, идва другият китарист, вземе я от неговия гриф, дръпне си и той, ха-ха-ха... Много готино го бяха направили. Казах си: "Ей го на! Западната идеологическа диверсия как развращава!!!", ха-ха-ха...

Така пропуснахме възможността да бъдем подгриващи на The Rolling Stones. Пропуснахме и още едно нещо. През 1979-та - 1980-та година, когато записахме албума "XX век", много харесаха записите и ни предложиха да запишем албума на английски в "Abbey Road Studios", където The Beatles са записвали. (Във въпросното студио The Beatles записват 12 от общо 13-те си албума. Единственият албум на групата, който не е записван там е "Beatles for Sale", излязъл през 1964 г. В същото студио са записани по-голямата част от албумите на Pink Floyd в периода 1967-ма - 1975-та година, между които "The Dark Side Of The Moon" и "Wish You Were Here" - бел. авт.)

Започнаха да ни правят английски текстове, за да го запишем целия албум на английски и да излезе на запад. За това съвсем естествено не ни се плащаше хонорар. Но в "Импресарска дирекция" ни викат и ни казват: "Какъв ви е хонорарът?". Отговорихме им: "Какъв хонорар?! За такова нещо ние трябва да плащаме, не те да ни плащат на нас". И те отвърнаха: "Не може!". Ето така се провали и този ангажимент. Това беше второто нещо, което трябваше просто да отидем и да го направим. Но и тогава означаваше, че трябва да избягаме. Нямахме как другояче.

Пълно безумие! Българска рок група да има шанс да влезе в "Abbey Road Studios" и да не го направи!

Да! Ето - щяхме да влезем там и да запишем албума "XX век". Дори нямаше да го запишем с тези песни. Аз имах две-три други неща и щяхме да махнем от албума едни парчета, които са по-компромисни. Щеше да стане страхотно!

С въпросния ви албум "XX век", който излиза през 1980 г. започва "златния" период на Щурците. Това са 80-те години, в които вие имате 5 албума, между които един двоен и един концертен. Няма смисъл да споменавам песни от тези албуми, защото там има феноменални парчета и те не са едно и две, а много. Тогава станяхте и страшно популярни в България. Пречила ли ви е някога известността и популярността? Ти как ги приемаш?

Ами, не знам... Аз в това отношение съм, как да кажа - заземен. Не обичам да витая в облаците. Много ми е смешно като гледам днес как някои говорят: "Ние звездите...". Чакай, бе братче! Звездата огрява цялото земно кълбо, а не само една държава. За мен, истинската звезда трябва да я знаят навсякъде. А нас, въпреки че за България сме феномен, ни знаят само в някаква част от Европа. В Източна Европа. Никога не съм се превъзнасял на тази тема.

Въпреки че може би нашата група има най-много основания за такова нещо. Ето примерно сега се шуми около концерта на Лили Иванова в зала "Олимпия" в Париж. Ние пък направихме концерт в зала "Астория" в Лондон. И то - в голямата зала "Астория". Вероятно пред по-многобройна публика, отколкото тази, пред която е пяла Лили Иванова в "Олимпия".

Ние не шумим за тези неща. Може би това е моя грешка. В Чикаго например направихме концерт в една зала, в която U2 са свирили и беше пълно. Претъпкано. Но ако трябва да бъдем честни, кои са хората, били на този концерт? Българи. В "Астория", от тези 2000 души, които имаше там, сигурно 1800 са били българи. Те в момента я събарят тази зала - повече концерти в нея няма да има. Когато свирихме там, отвън имаше огромен надпис: "This evening: The Crickets!". И се наредила една опашка за билети. Повечето българи, но виждам, че има и англичани. Дори и черни. И си викам: "Тези пък откъде знаят за групата?!". Залата беше наистина пълна. Пак казвам - не повече от 200-300 англичани, останалото бяха българи. Англичаните гледаха отначало като втрещени. Но лека-полека се поотпуснаха и накрая бяха страшно щастливи. Те помислили, че това е групата на Buddy Holly - The Crickets, която все още съществувала и свирела. И си взели билети за да гледат групата на Buddy Holly, ха-ха-ха... Накрая останаха много доволни от концерта. Дори един от тях дойде и ни каза, че на концерт с такава атмосфера от години не е бил. Адски бяха въодушевени - взеха си автографи, купиха си дискове.

Там и едно друго нещо се случи. Ние не си носихме "Marshall"-ите. Няма смисъл - там си има. Взеха ги от един магазин под наем и ги докараха. А в самата зала оборудването беше наистина страхотно. И Пеци взе, че го изгори този "Marshall". Оказа се, че е бушон. Те после му го смениха. Обаче изведнъж няма китара. По време на концерта. И ние се чудим какво да направим. В този момент Валди започна да пее "Let It Be", за да замажем работата, докато оправят проблема. Тогава ги видяхме въпросните 200-300 англичани как изведнъж засияха и започнаха да пеят, ха-ха-ха... През това време оправиха уредбата на Пеци и продължихме. А в края на концерта, когато пеехме песента "Клетва", на сцената се качи едно момче на име Краси, с българското знаме. И я изпя с нас. Той всъщност пее песента във филма "Вчера". В самия филм песента не е изпята от Щурците - това много малко хора го знаят. Изпяха я двама артисти, които я направиха точно като нас - Митко и Краси. Хубаво пеят и свирят на китари. Те са артисти от филма. Играят по-малки роли. Режисьорът Иван Андонов ги прослушал и ги пратил къщи. Аз им дадох една касетка, на която беше записана песента. Казах им: "Ето, научете я". Те идват след три дни и я пеят точно като мен! С всяка извивка. И наистина, песента във филма сякаш е изпята от нас. А 10 години по-късно ние направихме нов запис, в който изпълнителите вече бяха Щурците. Издадохме я в албума "Антология". В нашия запис по средата на песента има соло на китара на Пеци, което във филма го няма. Направихме го през 1996-та година.

Имах и подобен въпрос и може би сега е момента да го задам. Култовият филм на Иван Андонов "Вчера" дължи голяма част от легендарността си на великолепната музика, чийто автор си ти. Неизбежното превръщане на "Клетва" в химн, беше вероятната причина да бъде преиздадена от името на Щурците /оригиналните версии на парчетата се пеят от самите актьори - бел. автора/. Защо не

презаписахте и останалите песни, някои от които са не по-малко силни от "Клетва"? Откриващата филма "Утрото" например?

И друг път са ме питали за тази песен. Имал съм такава идея и нищо чудно да я запиша отново. Защо не съм го направил до сега? Ами така се е случило. Сецям се за една друга музика за филм, писана от мен, който се казва "Индиански игри". Вътре имам две-три идеи, които са много хубави за песни, а във филма са само инструментални композиции. Намислил съм в един момент някои от тези инструментали, както и песента "Утрото", да ги запиша отново.

Личното ми мнение е, че ако има композиция, която да представя българския рок в цялост, то това трябва да бъде "Рок в минало време". И като текст и като мелодия. Но най-вече заради идеята, която носи песента. Разкажи ни малко повече за това вечно рок парче - как дойде идеята за него, как го записахте и наистина ли вярваш в това, че рокът никога не може да умре?

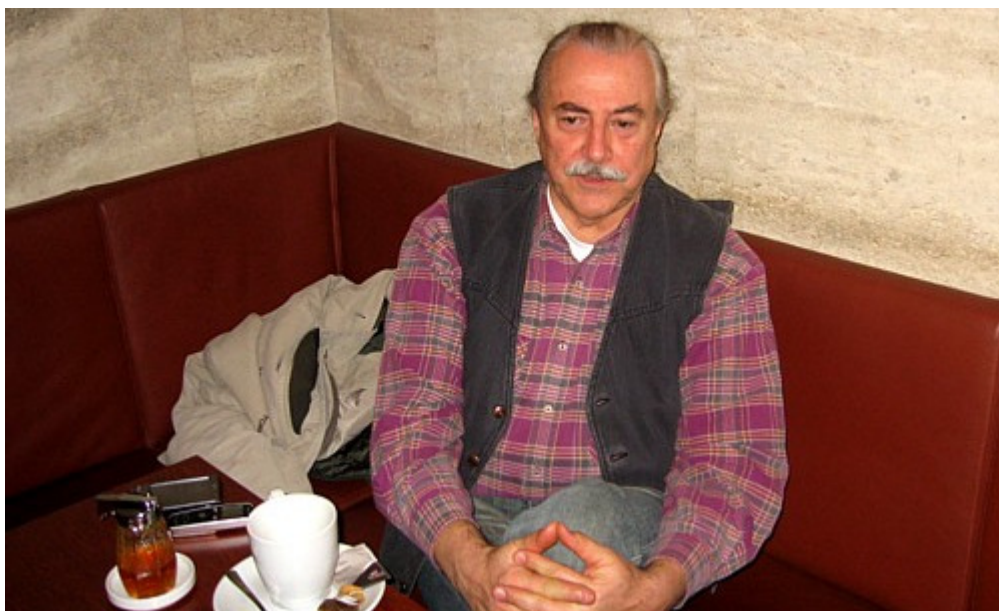
Текстът на тази песен е на Димитър Керелезов - този същия, който организира конкурса за името на Щурците по радиото. Много хубава находка е този текст! Той си го измисли. Интересното е, че цензурата пак се намеси, но леко. Там в припева на песента, където се пее: "Хей, знай, някой ден листът се обръща". Трябваше да е не "листът", а "всичко". Те спряха този текст. Казаха: "Не може така! Какво е това "всичко се обръща"? Власта ли ще сваляте?!". Затова сменихме "всичко" с "листът" - четеш си някаква книжка и обръщаш листа, ха-ха-ха... Така си е и до ден днешен на записа.

Да, но на концерт често променят текста на тази песен.

Понякога променям последния куплет. А преди сменях и по-предните куплети. Идват ми такива идеи. В един момент реших да се подиграя на тези, които викаха "Искаме си Царя!". И в тази песен на един от куплетите пеех: "Всеки си повтаря - "искаме си Царя!". Променям нещата в песента според случая, защото тя много лесно може да бъде направена отново актуална. Нещо ти хрумва и можеш да го изпееш на момента. Някой път точно така ми е идвало да и променя текста по време на самия концерт и съм го правил. Тогава хората се изненадват, защото са свикнали да чуват едно нещо, а всъщност се изпява друго.

През 80-те години болшинството от класическите хард и арт рок групи в световен план преболедуваха "синтетичен грип" и омекотиха в различна степен звученето си. Щурците са класическа рок група за България, а в средата на 80-те в музиката ви се наблюдава точно обратното - втежняване и усложняване на композициите. На какво се дължи това?

Просто така ни се искаше. Ние никога не сме плащали данък на това, да сме само в един определен стил. Държали сме на следното - тези идеи, които ми идваха на мен и на Пеци, да ги осъществяваме. Ние не си приличаме много и като хора. Валди Тотев трудно може да напише песен като "Вкусът на времето" или като "Стълбата". Пеци Гюзелев пък не може да напише балада като Валди Тотев. Нещата са различни и ние сме си решили доста отдавна, че няма да плащаме подобен данък и да се ориентираме само към един стил. Но винаги сме харесвали, аз поне, пък и Пеци, по-твърдото звучене. Какво да се прави, понякога, когато главата ми ражда мелодии и то хубави, аз искам и те да видят бял свят. Мелодични песни имам предвид. Според мен хубавата песен, с хубава мелодия, винаги ще си има и успех, и почва, и хора, които искат да я чуят. Хората никога няма да престанат да искат да чуят една хубава мелодия. Същевременно винаги ми се е искало да имаме здрави и ритмични песни, с твърдо звучене. Обичам да се свирят едновременно различни музикални унисони. Някой път съм завиждал на Metallica, че могат толкова хубаво да го правят това нещо.

Имате и доста прогресарски уклони в музиката. Какво ви е вдъхновението в тази насока?

Просто ни харесва да го правим. Вярно е, че винаги сме харесвали - и аз и Пеци, групи като Kansas, Jethro Tull, този тип прогресив рок.

В последната композиция от новия ви албум - "Няма връщане назад" (ревию на албума може да прочетете в края на интервюто - бел. авт.), която очевидно е най-прогресарската там, забелязвам някакви Мерилиънски акценти. Имате ли някакво отношение към тази група или се е получило случайно?

О, не. Съвсем случайно се е получило, ако има нещо такова. Аз дори за пръв път чувам, че така е станало. Тя е чудесна песен и е много хубава за завършване на албума. На Пеци е. Отдавна я е измислил, песента е на десетина години. Не се решавахме да я направим и накрая и дойде времето. Но в никакъв случай не се е повлиял от Marillion. Хрумнало си му е така да го направи.

Има и един такъв момент, че докато правихме "На прага на сърцето", който според мен стана много разнообразен и добър във всяко отношение албум, аз много си го харесвам, на отделни места си казвах - "Ето тук постигнахме нещо съвсем различно". Същевременно обаче, като го пускам на мои приятели, те казват: "Ей, това е типично за Щурците". Значи човек не може да избяга от себе си. Аз си мисля, че песен като "Зоната на здрача", примерно, е съвсем различна от песните, които Щурците са правили досега. Но ето - хората пак намират нещо, което да е характерно за нашата група във всяка една от новите песни.

Наред с големите хитове изпяти от теб, едни от най-хубавите песни на Щурците са изпяти и от Валди Тотев. Как определяте коя песен да бъде изпята от него? И имало ли е случай, в който и двамата искате да изпеете дадена песен? Как сте решавали "спора", ако е имало такива случаи?

Разбираме се някак, ха-ха-ха... Тези песни, които той композира, си ги пее той. Тези, които аз композирам, си ги пея аз. С изключение на една, която той е пял, просто защото на мен ми се струваше, че той ще изпее по-добре. И наистина така я изпя. Тя е още от втория ни албум, който излезе през 1978-ма година и се нарича "Някои от вас". А песните на Пеци си ги делим - половината ги пее Валди, половината аз. Избираме си: "Айде ти тази, а аз тази". А в някои, като тази от последния ни албум - "Няма връщане назад", пеем и аз, и Валди. И не може да се каже кой пее повече.

Коя от великолепните песни, написани от Валди Тотев за Щурците, ти е личен фаворит?

"Не умирай". Нея най-много харесвам от неговите песни. "Футуролог" също харесвам много - тя е страшно интересна песен. Това е другата ни песен освен "XX век", която е в 3/4, а не в 4/4.

Когато правих интервю с Данчо Караджов му зададох въпроса какви са били взаимоотношенията между големите български групи от онова време - Щурците, ФСБ, Тангра, Сигнал, Диана Експрес. Той ми отговори, че взаимоотношенията не са били добри и между групите е имало завист. Как би отговорил ти на този въпрос?

Ами аз пък не си спомням такова нещо. Имам някакво чувство, че бяхме в добри отношения с другите групи. Не знам да е имало завист. Никаква завист не съм изпитвал към никого, както и не съм имал чувството, че някой изпитва завист към нас. Не знам. Не съм обръщал внимание на това нещо, сега даже съм изненадан, че Данчо така е отговорил. Аз лично винаги съм изпитвал приятелски чувства. Вярно е, че с група Тангра бяхме по-близки. Просто защото сме приятели от много отдавна. Но и с останалите групи сме имали хубави отношения. Лоши отношения нашата група не е имала с никой. И никаква завист към никой не съм изпитвал. Изобщо, трябва да кажа, че ако е трябвало да се съизмерваме с някой, критериите ни бяха да гледаме световното равнище, а не тука в нашия двор. Това въобще не ни е било мерилото.

В началото на 90-те години ти беше доста политически активен и ангажиран. През 1990-та година бе избран за народен представител от листата на СДС във Великото народно събрание. Защо реши да влезнеш в политиката и с какво ще запомниш този период от живота си?

Не мога да кажа, че съм решил да влизам в политиката. Просто така се случи тогава. Както в цяла Източна Европа, така и в България хората на изкуството по някакъв начин помагаша да бъде премахната тази тоталитарна, човеконенавистническа система, тип Джордж Оруел "1984". Всички ние се включихме с ентузиазъм да помагаме да има демокрация. Написах една песен, която се нарича "Аз съм просто човек". Тя стана нещо като химн, без да е поръчвана от някой. Сам си я написах. Дори, ако трябва да съм честен, трябва да кажа, че я написах няколко години по-рано, но тя не можеше да види бял свят. Можех да я свиря само на приятели, а и те се плашеха като я чуваха, защото започваше с думите: "Аз не съм комунист и никога няма да бъда".

В интерес на истината на мен не ми се влизаше в никакви списъци да ставам депутат. Но пък от друга страна, ако направех демонстрация в този момент и откажех, сякаш да навредя. Представи си - в тези смутни времена, когато тази система трябва да се победи, изведнъж аз да кажа: "Аааа, не! Не искам да ме избирател!". Реших, че ще поема този кръст. Не издържах дълго и при първата възможност, която имах, напуснах. Даже не стоях до края на Великото народно събрание. Напуснах малко преди края му.

С какво ще запомня този период? Ще го запомня с това, че е най-неприятната от емоционална гледна точка година в живота ми. Почти. Имал съм толкова неприятни преживявания по време на комунистическия режим. С

полиция, с Държавна сигурност, с всички тези, които ни гонеха и ни пречеа. С партийци, с комсомолци, но никога не ми е било толкова неприятно, колкото ми беше в народното събрание, когато бях депутат.

Това сериозно ли го казваш?!

Да, абсолютно! Там има толкова неприятна, отрицателна енергия и аз я чувствах. Като влезнеш в тази зала има една отрицателна енергия, сблъсквания на много его-та. Нещо, което аз просто не можех да издържам. Много исках да се махна! Но исках да го направя по някакъв такъв начин, че да стане безболезнено, а не като демонстрация. И когато ми се отдаде тази възможност веднага го направих. Пък и виждах, че всъщност аз съм въвлечен в една игра, в която нещата не могат да станат така, както аз ги искам. До голяма степен се режисират от някой друг. Това може би е мое лошо качество, защото съм постъпвал и друг път така в живота си. Когато видях, че нещо не става така, както аз го искам, си вдигам шапката. Така стана и тогава. Просто видях, че няма да стане така, както аз го искам.

По време на предизборната кампания Щурците записаха популярната песен "Аз съм просто човек", за която ти вече спомена. Тя наистина се превърна в неофициален химн на опозицията. Чувствал ли си, че по някакъв начин спомагате за демократизирането на България?

Песента помагаше, да. Аз и затова се включих в тези кампании и митинги - за да помагам. А не за да ставам политик. Въпреки че и до днес се интересувам от тези неща. Следя ги отблизо. Но тогава много от нас се отдръпнаха. Защото видяха, че политиката е мръсна работа. Лошото е, че както се изразява моят приятел Пеци Гюзелев: "Има моменти, в които човек трябва да сложи ръкавиците, да обуе ботушите и да започне да изгребва говната".

Той също май беше в политиката?

Да, но след мен. Той е сега в политиката. При него по-скоро става въпрос за много сериозно отношение към религията. Той се включи заради това. Неговата гледна точка е идеалистична. Мисли, че може да промени нещата и да направи хората по-духовни и по-християни. Умерен песимист съм в това отношение. Че ще успее да промени нещата, както си мисли. Аз когато можах се отървах. Това не означава, че по някакъв начин се чувствам разочарован или пък, че съм си променил възгледите. Ни най-малко не съм си ги променил и те са си точно такива, каквито си бяха. Знам, че е по-добре да бъде демокрация, отколкото да бъде комунизъм.

А не се ли оказа впоследствие, че ти и всички твои колеги, които по онова време пеехте по площади и митинги, бяхте просто използвани?

Аз не се чувствам използван, защото го правих по лично убеждение и мисля че с нещо помогнах. А това, че ние сме се отказали от тази работа и са се захванали други хора и освен това, че народа на избори избира трети хора, това не е мой проблем. Това е проблем на този народ. Той си носи последствията за избора, който прави. И продължава да ги носи. Самият факт, че в момента зависим от едно кранче за газ, а нямаме няколко, за да може когато затвори едното да отворим другото, и всякакви такива зависимости, говори достатъчно. Щели

да отворят спрениите реактори. От кого ще взимате горивото, бе?! Пак от същите! Пак ще зависиш от тях! Пак ще те изнудват, пак ще те поставят в положението да не можеш нищо да направиш сам. Непрекъснато я има тази зависимост. Това е ужасно!

И въпреки всичко това, казваш, че от политиката не си разочарован...

Не от политиката. Просто не съм очаквал, че ще се случи нещо коренно различно на тези географски ширини на Балканския полуостров. Не съм очаквал, че ще бъде кой знае колко различно от това, което стана. Може би все пак очаквах да е ма-а-алко по-добре, ха-ха-ха... Но не много. Нещата все пак вървят в някаква посока, но страшно бавно. Винаги има едни такива неща, че всеки казва: "Защо кметът не оправи тази мръсотия?" и в този момент си хвърля през прозореца боклука на улицата. И кметът трябва да дойде и да му го изчисти или да отиде в къщата му и да му изчисти клозета, защото е мръсен. Не става. Сам трябва да си го изчистиш. Някои неща сам трябва да направиш. Не трябва да чакаш все някой друг да ги свърши. Много обича така българинът. "Абе, няма ли най-накрая да се оправи тази работа, бе?". Кой да я оправи?! Ами оправи я, де! "Не, бе, защо аз?! Някой да дойде и да я оправи!". Така и гласуват. Гласуват за някой, който ги е излъгал, че ще оправи всичко. Той обикновено не оправя нищо, освен собствените си работи. Царят примерно. Сега следващото ще бъде пак същото. И така. Неприятно е, но това е народопсихологията. Това може - това избира.

Аз бих казал, че ако имаше Азиатски съюз, ние много повече щяхме да сме за него, отколкото за Европейския съюз, но това е отделна тема. Просто манталитетът е такъв. Ето примерно Афганистан. Как да им оправиш демокрацията? Не може, бе. Не става насила. Няма никога да ги обикнат. Ще им хвърлят бомби непрекъснато. Няма да стане. Те са в средновековието. Страшно назад са и като манталитет, и като всичко. Остави ги и не се занимавай с тях. Остави ги да се изтрепят помежду си. Само не ги пускай да разпространяват техните си неща по света и това е. Просто няма да стане. И точно затова у нас ще се получи, но много трудно. Защото ние все пак сме в Европа. Но като манталитет, за съжаление, сме по-близо до Азия. Тези 500 години доста лошо са ни се отразили в това отношение.

През 1992-ра година заедно с Константин Марков, който е басист на група Тангра, направихте рок радио "Тангра". Как се стигна до идеята за създаването на радиото?

То много лесно се стигна до идеята. И беше много хубаво, че се случи това радио. Но това ми е на мен голямата болка. Ако трябва да бъда съвсем откровен. Защото това радио вече го няма.

Чувал съм хората да те обвиняват за продажбата на радиото. Нека да изясним нещата - каква беше причината, кое наложи да се разделите с радио "Тангра"? В продължение на повече от 10 години то беше единствената ни рок-станция и стожер на рок музиката у нас.

Прави са да ни обвиняват хората. Аз нали казах - когато нещо не става както аз го искам, вдигам си шапката. И сега откровенно мога да кажа, че това е мое лошо качество. Трябваше да не си вдигам шапката от радио "Тангра". Трябваше да се преборя да стане такава, каквото аз исках да бъде. Но не можах. И си вдигнах шапката.

Радио "Тангра" започна да се разваля. В различни градове на България се отвориха негови поделения и се оказа, че в България няма почва за рок музика в други градове. Може би с изключение на София и Варна. И станциите на радио "Тангра" в останалите градове, които вече работиха, докарваха само загуби. Не успяваха да се издържат чрез реклами сами, а живееха благодарение на Софийската част от радиото. Колкото приходи от реклама имаше когато радиото съществуваше само в София, толкова си останаха те, когато се откриха станциите в отделните градове. А "Тангра" се издържаше от реклами. Ние не сме някакви мутри, нямаме пари за пране. За радио "Тангра - София" парите стигаха и то се издържаше много добре. Когато обаче се отвориха допълнителните 8 станции, те легнаха на плещите на софийската станция. И честотите започнаха да затъват финансово. Тогава се започнаха едни такива: "Ето, това е защото сме рок радио. Ако го направим хитаджийско, няма да е така и сигурно ще оцелее". Кое не беше вярно. Бях обвиняван, че държа радиото да остане рок и заради това ще фалира. Защото в провинцията не искали да го слушат той рок. Аз пък не можах да се примиря с това, че трябва да променим формата на радиото. Вдигнах си чукалата и впоследствие се оказа, че радиото трябва да се продаде. Съгласих се и го продадохме.

Това ми е болка. Казвам го пак - намирам за голяма своя грешка, че допуснах това да се случи. Просто не трябваше да се примирявам и трябваше да държа на своето. И сега щеше да го има. Ето на - има ли рок радио сега? Има три. За това нещо в България пазар има. Може би ние малко избързахме с разпространението на радиото в цяла България. Тогава нямаше пазар за подобно начинание. Ако бяхме останали в София и във Варна, да кажем, щяхме да се издържаме и да оцелеем. А с 9 станции всеки месец влизахме вътре с по 20-30 хиляди лева.

През 1997-а година излиза албума "Зодия Щурец". Самото заглавие буди асоциация със Щурците, но всъщност това е първия ти самостоятелен албум. Как приемаш това да си зодия Щурец - като призвание или като диагноза?

И едното и другото. Текстът на песента е на Сашо Петров, но на мен ми беше хрумнала идеята да се каже в проза нещо за нас - музикантите от Щурците. Що за хора сме. И му споделих какво искам да стане. На припева трябваше да се пее "Зодия Щурец". Той го създаде чудесно, много съм доволен от това, което направи като текст. Напълно отговаря на нещата, каквито трябваше да бъдат. Почти всички китари в албума ги свири Пеци

Гюзелев. Някъде свири и Пешето - това е момчето, което свири сега с нас на последния ни концерт в Зала 1 на НДК. Той винаги участва в моите албуми, освен Пеци. Свири и в албумите на Валди. Много добър китарист е. В няколко парчета на барабаните е Жоро Марков. Но повечето ударни аз си ги бях направил. Програмирах ги. Свирия ги, но на клавиши. Това става посредством много семплирани звуци на барабани, които после се изсвирват посредством клавиши на пиано. Записват се отделно и се смесват впоследствие. Например - първо чинели, после каса и т.н. А и аз знам точно как свири Жоро Марков и по този начин доста често съм го налучквал едно към едно.

Отново през 1997-а година Щурците направиха голямо национално турне под надслов "30 години по-късно". Турнето завърши с грандиозен концерт в Зала 1 на НДК. Ако не ме лъже паметта, това беше и последният концерт, на който заедно с Георги Минчев изпълнихте "Бяла Тишина". През 2001-ва година той почина. Може би тук е мястото да те помоля да кажеш няколко думи за Георги Минчев. Какъв човек беше той и с какво ще го запомниш?

Ще го запомня с това, че беше един наистина чудесен човек. Адски отворен, адски свободен. Някак си вътрешно свободен. Той рокът наистина дава възможност на хората да се почувстват свободни. Това е същността и едно от главните неща, които го отличават от останалата музика. Защото той дава тази възможност. Не мога да го обясня, защо става така. Гошо беше типичен пример за това. Той беше много свободен. Много талантлив за текстове, невероятен направо! И много истински и верен приятел. Това мога да кажа - истински и верен приятел. Знаеш, че никога няма да те разочарова, никога няма да те подведе и винаги ще е на мястото си, когато трябва. И горкият, с чувство на хумор гледаше до последния момент и си правеше майтап със себе си и с незавидното си здравословно състояние. Те му правиха мозъчни операции. И нали има такъв израз, че някой или нещо ти "бърка в мозъка". Той така казваше: "Сега ще ходя пак да ми бъркат в мозъка". Ей така си правеше майтап. Всъщност, никак не му е било леко. Но така гледаше на нещата.

Той имаше един период, в който ние като не свирехме, те направиха групата Стари муцуни - Пеци Гюзелев беше с тях. Двама от Щурците и двама от ФСБ. Много мил и близък приятел ми беше и въобще на цялата група.

Вероятно си чувал за Тома - новият "музикален идол" на България. Наскоро той издаде първия си албум, който в момента е масирано рекламиран по всички Национални телевизии и радиа. Дори не мога да си представя колко пари струва цялата тази реклама. Въпросът ми е: защо вие и групите от вашето поколение преди години успяхте да добиете огромна популярност у нас, правехте така, че песните ви да се знаят и паят от хората десетилетия напред, като всичкото това бе постигнато без абсолютно никаква реклама и помощ, а днес, младите звезди на България, зад някои от които седят огромни пари, компании, телевизии, прайм-тайм, радиа и преса, не могат да достигнат и част от вашите успехи и популярност, да не говорим за това, че вероятността музиката им да издържи проверката на времето е по-скоро минимална?

Да, така е. Не знам. Може би сега се спазват формулите на шоубизнеса. Едно време нямаше такова нещо като шоубизнес. Ние имахме и едно такова предимство в онези години, ако мога да кажа, че това е предимство, защото то беше и трудност, че бяхме зад желязната завеса. Тук нямаше много информация за нещата, които стават по света или трудно достигаха до тук. В това отношение ни беше по-лесно, защото хората слушаха нашите песни много, точно защото нямаше какво друго да слушат в този стил. Сега вече светът е отворен, но пък веднага трябва да допълня, че бозата в музиката е 95% в целия свят. За съжаление. Едва 5% са хубавите

неща. Не бих казал, че са повече. У нас съответно също е така, но в шоубизнеса си има правила. Когато издадеш нещо, то трябва да се рекламира по станциите, по телевизията. Може и да не са толкова много парите - може да го правят на бартер.

Да, това е така. Но нека да сравним новия албум на Тома и новия албум на Щурците. Всяка вечер като седна пред телевизора виждам албума на Тома. А на Щурците не.

Ами, ние действаме по антиформулата, ха-ха-ха... Правим тъкмо обратното. Но това е от небрежност, трябва да кажа. Например, ние не записахме нито един клип за този албум. Но сега вече след като излезе, записахме тепърва няколко песни и ще ги пуснем като клипове. 3-4 месеца след като албума излезе, ха-ха-ха... Всъщност, ние записахме целия албум, всички песни от него, по време на репетиция. Записахме и от концерта през декември всичките нови песни, които изпяхме - те бяха 5. И ще направим едно съчетание между двата записа - репетициите и концерта. Така до два-три месеца ще имаме и клипове. Но пак казвам - не се прави така. Това е наша грешка. Ние трябваше да направим нещата така, както са направени при Томата. Трябваше с пускането на сингъла ни, да пуснем и клип. Аз имах много хубава идея за клипа. Но всичко опира и до пари. А ние и не разполагахме с тези средства. Но ще стане. Ще има клип и на "Каменното цвете", и на "Зоната на здрача", и на още 3-4 парчета. Ще станат хубави, сигурен съм. Около месец май ще се появят. Но въпреки всичко, албумът се продаде много добре. Целият първи тираж е изчерпан. Сега ще издават втори.

В последните години концертният живот в България процъфтява. Екипът на "Metal Katehizis" често те е засичал на мероприятия от подобен характер. Прави впечатление широкото стилово разнообразие на посещаваните от теб музикални събития. Кой е концертът на чужда група у нас, направил ти най-силно впечатление и доставил ти най-голямо удоволствие?

Да, обичам ходя по концерти. Най-голямо удоволствие са ми доставили два концерта, които обаче не са били в България. Единият е концертът на Pink Floyd в Москва през 1989-та година. Отидох чак там специално за да ги гледам. Другият беше концерта на Paul McCartney от турнето му през 1998-ма година в Лондон. На тези два концерта имах чувството, че Исус Христос ходи по водата. Страхотни концерти бяха, най-великите концерти, които съм гледал! Аз съм гледал доста концерти в чужбина. Силно впечатление ми направи концерта на Rainbow през 1980-та година, както и на Motorhead, също тогава. В Париж ги гледах. Eric Clapton в Италия съм гледал.

От концертите у нас бих посочил Living Colour. Изключителен концерт, а в зала "Христо Ботев" имаше не повече от 500 човека. От големите концерти в България ми хареса много концерта на Kansas. Много ми хареса и концерта на Depeche Mode, въпреки, че аз не съм кой знае какъв привърженик на този стил. Беше страшен концерт! На Metallica също, въпреки, че там звукът не беше толкова добър, колкото при Depeche Mode. На Lenny Kravitz беше много хубав концерта, на Sting беше невероятно добър. Първият, който беше в НДК. KISS леко ме разочароваха, защото имаше повече бутафория, отколкото истински неща. Тези всичките уредби отзад не бяха истински. Малко ми дойде изкуствено. Абе, обичам си да ходя по концерти...

На Dream Theater хареса ли ти концерта?

Знаеш ли какво, те малко ме уморяват, да ти кажа. Защото там има един такъв момент, в който ти си мислиш, че песента ще свърши, а тя не само че не свършва, ами има още 20 минути. И на бис като удариха едно парче от 30 минути... Там работата леко ми идва в повече. В повече чисто от музикална гледна точка. Той техният барабанист е невероятен, много е добър. И останалите музиканти са такива, но е пресолена тази манджа за мен.

David Coverdale първия път като дойде, въпреки че нямаше глас, направи добър концерт. Jimmy Page и Robert Plant - също. Много ми хареса. Аз много обичам Led Zeppelin. Peter Gabriel също направи хубав концерт. Имаше шоу, въпреки, че според мен не успя да докарат напълно звука. Общо взето, всичко съм гледал. Нищо не съм пропуснал. Всъщност не е точно така. Пропуснах нещо и страшно съжалявам за това. Пропуснах Jethro Tull, когато дойдоха в София. И Ian Anderson след това в Пловдив също пропуснах. Той е велик образ!

През 2008-а година БТР направиха албум с кавъри на известни български рок песни, като по този начин се поклониха на учителите си. Как приемаш факта, че учениците ви изразяват признателността си по такъв начин и чувствате ли се поласкани от това, че Щурците са единствената група, на която БТР в този албум правят 3 кавъра (на останалите групи са направени по един кавър - бел. авт.).

Чест им прави, че го издадоха този албум. Защото, както казах в началото, те са от тези, които знаят откъде е започнало всичко. Мен, разбира се, това което са направили може само да ме радва. Например, страшно ми харесва как направиха "XX век". Много твърдо, много мощно. Дори като го слушам си казвам: "Ех, как аз не се сетих и аз така да го направя навремето!" Но тогава още нямаше Metallica, ха-ха-ха...

46-годишна кариера на музикант, политик, общественик, собственик на рок радио - ако можеш нещо да промениш назад във времето, ще го направиш ли и какво би било то?

Да, има неща, които биха могли да се променят. Но..., това е като в един футболен мач - ако не беше ритнал с десния, а с левия крак, ако не беше свирил тази дузпа... Минало е, станало е, така е. Край. Откъде да знаеш, ако промениш дадено нещо, дали няма да стане по-лошо?

Да, няма как да знаем какво би станало, ако се бяхте съгласили да станете подгрыващи на The Rolling Stones.

Аз много съм го мислил това. Ако се бяхме съгласили, днес щяхме да бъдем по-известни в света. В това съм сигурен. Но нямаше да бъдем такъв феномен, какъвто сме в България. Щяхме да сме група, която е известна. Щяхме да пробием - сигурен съм в нашите качества. Но някои неща щяха да бъдат съвсем други. Шоубизнесът щеше да ни принуди да се ориентираме към по-тесен стил. Така е на запад. Там мениджърите и продуцентите казват: "Ти това няма да го правиш, защото не ти пасва на стила". А на нас никой не ни е казвал подобно нещо. И затова имаме всякакви песни. Като започнеш от съвсем леки мелодии и стигнеш до много твърди парчета.

Дали може един българин, който е израснал в България и в тази обстановка, да се впише изцяло в западния шоубизнес? Защото ние нямаме такъв случай. Реално погледнато, едно парче като "Клетва" има абсолютно същите достойнства като "Hey Jude". Но едната е изпята на български, другата на английски.

И аз бих казал, че е горе-долу така. Ами ето, ние можехме да сме първият такъв пример. Аз нали казах, че ние имахме и втори шанс. Ако бяхме записали албума "XX век" на английски в "Abbey Road Studios", какво щеше да стане?

Между другото, продадох две песни в чужбина. Има такъв начин - правиш песен и я продаваш.

Да, почти целият албум на Това е такъв. Песните са купени от чужди изпълнители.

Да. Аз пък направих обратното - продадох две песни на запад. Неиздавани песни. С всичките права. Ако днес ги чуя някъде, няма да имам никакви права над тях. Това стана около излизането на албума "Зодия Щурец". Имах посещение в Англия по други въпроси. Тогава отидох в едно от най-големите студия там. Един от мениджърите на студиото, който беше много важна личност, ми беше познат. Когато посетих това студио, в най-голямата му зала записваха Def Leppard, а в друга, по-малка зала, записваха Simply Red. Влязох в кабинета на въпросния мениджър, а до мен на стола седеше един познат младеж. Те си говореха двамата, а аз непрекъснато си мислех, че ми е страшно познат отнякъде. Нещо като че ли имаше променена прическа. Мениджърът ни запозна и когато въпросният човек подаде ръка, каза: "Приятно ми е, аз съм Bruce Dickinson. В момента групата ми е в България, но е с друг вокалист". Започнахме да си говорим. По същото време у нас Жорж Ганчев се провляше за Президент.

Той твърдеше, че е бил учител на Bruce Dickinson по фехтовка.

Ама това се оказа вярно! Bruce Dickinson ме пита: "Абе, там при вас нямате ли един Джорджи?" Отначалото не се сетих кой е, но той го описа и аз се сетих. "Ние с него ходехме на фехтовка. Вярно ли е, че се кандидатира за президент на България?". Казвам му: "Не само, че е вярно, но и спечели 18% от гласовете". Dickinson се плесна по челото и възкликна: "Абе, вие сте луди, бе!!!", ха-ха-ха... Много му беше готина реакцията: "Are you crazy?!", ха-ха-ха...

Както и да е. На този мениджър аз по-късно му изпратих албума "Зодия Щурец". Той ми се обади след това и ми вика: "Кирил, много хубави песни. Кой ги пее?". Казах му, че ги пее аз, а той: "Абе, Кирил, ние сме стари

хора". Това помня, че ми каза. В смисъл - тепърва да пробиваш на запад на тази възраст, от 50 години нагоре, е абсурд.

Какво да очакваме в обозримо бъдеще от Щурците и Кирил Маричков?

Не знам. Сега малко ще почивам, защото работата около "На прага на сърцето" беше тежка. Изморих се от записите. А и на Пеци му се случиха здравословни проблеми и неприятности. Тогава за половин година спряхме записите. Сега както казах съм в лека почивка, но имам материал за соло албум. Много песни, които останаха незаписани. Аз се бях подготвил за последния ни албум с много парчета. Останаха са ми около 15-16 готови неща и мисля да направя един солов албум. Пеци също ми каза, че има много готови неща. Може пък и един съвместен албум да направим двамата с него, не знам. Или пък да направим два албума. Аз ще свиря в неговия, а той в моя. Ще видим. Нещо такова ми се върти в главата. Но няма да е албум на Щурците, това искам да кажа, въпреки, че той така ще звучи, щом ще бъдем в него двамата.

Може да включите в този албум песента "Утрото", за която говорихме.

Нея я имам предвид точно за този албум. Това ми влиза твърдо в плановете.

Благодаря ти за този разговор. За финал, би ли казал няколко думи специално за читателите на "Metal Katehizis"?

Трябва да кажа, че съм много щастлив, че има такъв сайт като вашия, който се занимава точно с тази музика. Приятно съм изненадан от това. Има много музикални сайтове, но не такива, които да са насочени конкретно към рок музиката. С удоволствие ще го следя. Пожелавам на всички онези, които го посещават, да вярват в това, че и българската музика има бъдеще.

Не знам какви чувства изпитва човек, докато чете изгубено писмо, адресирано преди десетилетия и пристигнало в настоящето. Но когато след толкова много години ми се отдава възможност да посегна към албум с изцяло нов материал на Щурците, сякаш попадам в някакво подобно преплитане на реалности. От съживената вълшебна лампа изпълзват и се настанят удобно "на прага на сърцето" наслади от отдавна отпразнувани победи и болки от напълно заздравели рани. Изтърсват дебелия слой прах от гърбовете си, за да покажат, че са били изгаснали само привидно и започват да дебнат всяка удобна възможност за сърдечен щурм, барикадирани зад плътния музикален щит.

Основните подстъпи на неостаряващите мускетари към сърцата ни са ударни и заявяват сигурна победа. Напоената с мирис на моторно масло "Самотният бегач" и напоената от рифовете на Пеци Гюзелев "Кралят рок" отпъкват земята наоколо. Деликатното ухание на "Каменното цвете", разцъфнало в гъвкавото гърло на Кирил Маричков и подхранено от фините перкусии на Жоро Марков, пониква в твърдата повърхност, подготвяйки почвата за (почти) автобиографичната изповед на Валди Тотев "Изпята песен" - саркастично намигване към младото поколение в музикалната гилдия, за което думите "достойнство" и "авторство" са изпразнени от съдържание.

Разбира се, фронтменът на Щурците остава верен на себе си и не пропуска да заяви активната си социална позиция. В злободневно насечената тирада "Деградиция" Маричков мобилизира литературни и музикални икони в полза на демократичните си убеждения, а "Лудият", чиято попара всички ние сърбаме ежедневно, получава звучен шамар в специално посветената му песен. "Безкраен вятър" постила облаци над остриите послания, а пастелната бленда на Валди Тотев и меланхоличната "а ла Kansas" китара на Пеци разпиляват върху им килим от уморени листа. Обществената тематика в парчетата на Щурците винаги е имала остри нокти и отново си пробива път, намирайки убежище в "Зоната на здрача". Широкият контраст между мекия куплет и мощния припев създава условия за взаимодействие между отделните части на композицията. Те черпят сили една от друга и се съчетават по същия начин, по който се допълват гласовете на Киро и Валди.

Нова порция интелектуален рокендрол препречва пътя на слушателя към сърцевината на албума. За да продължи напред, всеки трябва да си отговори на въпроса "Кой съм" и съответно - има ли сили да остане "Мъртъв или жив" верен на праведната музика? Наградата за отличниците стои "На прага на сърцето". Парчето е по текст на спечелилата конкурса "Стани известен с БГ радио" Радена Маринова и макар да има позитивен заряд, равномерният му пулс от време на време спира дъха си като след непредвидена среща с още незаздравяла любов. В подобни моменти човек осъзнава, че "Няма връщане назад" и именно това е песента, която открехва напълно малкия светъл прозорец, който стои буден вече повече от 40 години. Аристократичната китара на Пеци Гюзелев изкусно очертава прогресивната рамка на най-музикантската композиция в албума, а барабаните на Жоро Марков стабилно подковават честите смени в ритъма. Ювелирните двугласия на Кирил Маричков и Валди Тотев изглаждат виражите по финалния маршрут. Взаимното припокриване на вокалите им (особено при завършващите фрази) отдавна се е превърнало в запазена марка на групата. Взаимодействието им е подобно на химична реакция с отделяне на топлина.

Затова и студът е неспособен да замрази песента на Щурците. Защото четирите колони на монумента са от породата "рок динозавър", а този рядък вид е имунизиран срещу сезонни вируси. Подобно на праисторическите зверове, дори природен катаклизъм да ги заличи физически от лицето на земята, тежките им стъпки ще продължат да отекват и да сочат посоката векове наред.

Violator